

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2023. gada 8. martā

Satversmes tiesas 4. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Jānis Neimanis, tiesneši Artūrs Kučs un Anita Rodiņa,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 23/2023),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt Administratīvā procesa likuma 31. panta otro daļu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 108. panta otrajam teikumam un 116. pantam un spēkā neesošu no spēkā stāšanās brīža.

2. Apstrīdētā norma noteic, ka pieteikumu, izņemot likumā noteiktos gadījumus, var iesniegt privātpersona, kuras tiesības vai tiesiskās intereses ir aizskartas vai var tikt aizskartas.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;

5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmā daļa noteic, ka konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviens persona, kura uzskata, ka viņai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt Satversmes tiesas likuma 19.² panta sestās daļas 1. punkts prasa pieteikumā šo uzskatu pamatot.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja vērsās administratīvajā tiesā darbinieku kopējo tiesību un interešu aizsardzībai. Pieteikuma iesniedzēja lūdza uzlikt pienākumu Valsts darba inspekcijai izdot administratīvo aktu, ar kuru darba devējiem tiktu noteikts pienākums nodrošināt Darba likuma ievērošanu attiecībā uz lidmašīnu pilotiem. No Tiesu informatīvajā sistēmā pieejamās informācijas izriet, ka pirmās instances tiesa un apelācijas instances tiesa noraidīja Pieteikuma iesniedzējas pieteikumu. Savukārt Senāts atzina, ka tiesvedība lietā ir izbeidzama, jo pieteikumu iesniegusi persona, kurai nav tiesību iesniegt pieteikumu. Tiesību normas neparedzot tādu izņēmumu no apstrīdētās normas, kas noteiktu arodbiedrībām tiesības konkrētajā gadījumā vērsties administratīvajā tiesā kā pieteicējai darbinieku kopējo tiesību un interešu aizsardzībai. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka tai ir liegts realizēt savu biedru kopējo tiesību aizstāvību administratīvajā tiesā, kas saistīts ar tās dibināšanas un darbības mērķi. Līdz ar to apstrīdētā norma neatbilstot Satversmes 108. panta otrajam teikumam un 116. pantam.

Atbilstoši Satversmes tiesas likumam personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja: pirmkārt, personai Satversmē ir noteiktas konkrētās pamattiesības; otrkārt, tieši apstrīdētā norma aizskar personai Satversmē noteiktās pamattiesības (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2021. gada 28. maija lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2020-52-01 13. punktu*).

6.1. Pieteikuma iesniedzējas ieskatā apstrīdētā norma aizskar tai Satversmes 108. panta otrajā teikumā ietvertu arodbiedrību brīvību. Apstrīdētā norma Pieteikuma iesniedzējai liedzot aizstāvēt arodbiedrības biedru tiesības un tiesiskās intereses administratīvajā tiesā, saglabājot biedru anonimitāti, kā arī uzraudzīt normatīvo tiesību aktu ievērošanu biedru darba tiesiskajās attiecībās.

Pieteikumā citētas starptautisko līgumu, Arodbiedrību likuma un Darba likuma normas un Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūra, kā arī pausts Pieteikuma iesniedzējas viedoklis par apstrīdētās normas ietekmi uz arodbiedrību būtību. Tomēr no pieteikumā ietvertā pamatojuma un tam pievienotā Senāta nolēmuma secināms, ka Pieteikuma iesniedzēja iebilst pret Senāta sniegto Arodbiedrību likuma 12. panta ceturtais daļas interpretāciju, ka šī norma neparedzot izņēmumu no apstrīdētajā normā noteiktā pamatprincīpa, atbilstoši kuram pašai personai jāvērsas tiesā savu subjektīvo tiesību aizsardzībai. Pirmās instances tiesa un apelācijas instances tiesa lietu izskatīja pēc būtības. Tādējādi tiesu viedokļi par apstrīdētās normas interpretāciju ir atšķirīgi. Līdz ar to pieteikums šajā daļā ir vērst uz administratīvās tiesas sniegtās tiesību normu interpretācijas satversmības pārbaudi. Tomēr Satversmes tiesas kompetencē neietilpst pārbaudīt vispārējās jurisdikcijas tiesu un administratīvo tiesu tiesību normu piemērošanas rezultātu vai tiesību normu interpretāciju (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2017. gada 17. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2017-01-01 11. punktu*).

Līdz ar to pieteikums par apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 108. panta otrajam teikumam neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

6.2. Pieteikumā norādīts, ka apstrīdētā norma aizskar arī Pieteikuma iesniedzējai Satversmes 116. pantā ietvertās tiesības. Apstrīdētā norma paredzot apgriezto principu, proti, ka arodbiedrību brīvību var īstenot tikai tad, ja likums šādas tiesības paredz. Pieteikuma iesniedzējas ieskatā tas nonākot pretrunā ar Satversmes 116. pantu, atbilstoši kuram arodbiedrību brīvību varot ierobežot tikai likumā paredzētos gadījumos, lai aizsargātu šajā pantā noteiktos legītīmos mērķus.

Tomēr pieteikumā nav sniegts juridiskais pamatojums tam, kādas Pieteikuma iesniedzējas pamattiesības izrietētu no Satversmes 116. panta.

Līdz ar to arī pieteikums par apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 116. pantam neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 4. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 23/2023).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

Jānis Neimanis